

Soinin kunta



Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS
2024

Tarkastuslautakunta 6.5.2025

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Tehtävä

Valtuuston asettaman tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL:n 121 §:n mukaisesti huolehtia kunnan hallinnon ja taloudenhoidon tarkastuksen järjestämisestä.

Lautakunnan keskeiset tehtävät ovat:

- valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu
- valtuuston talousarvion yhteydessä asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi
- talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyden arviointi, mikäli kunnan taaseessa on kattamattomia alijäämiä
- kunnan hallinnon ja palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden sekä laadun arviointi.

Yksityiskohtaiset säädökset tarkastuslautakunnan tehtävistä on annettu kuntalain 121 ja 125 §:ssä sekä kunnanvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kokoonpano

Valtuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2021–2025 seuraavat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Jäsen
Lehisalo Heikki, pj.
Vuorenmaa Suvi, vpj.
Salo Juha

Henkilökohtainen varajäsen
Källi Mikko
Aho Susan
Lepistö Aila

Lautakunnan kokouksissa asiat ratkaistaan puheenjohtajan esittelystä. Pöytäkirjanpitäjänä toimii toimikauden 2021–2025 tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön BDO Auditor Oy:n vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi nimeämä JHT, HT Nina Nieminen. Varapuheenjohtaja Suvi Vuorenmaa ei osallistunut esteellisenä sivistyslautakunnan arviointiin.

Työskentely

Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunnan jäsenet ovat seuranneet eri toimielinten hallintoa sekä keränneet tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Lisäksi lautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita:

- 24.09.2024 arviointisuunnitelma, työohjelmat
- 14.11.2024 hallintojohtaja
- 03.12.2024 kunnanhallituksen puheenjohtaja
- 17.01.2025 hyvinvointijohtaja, hyvinvointikoordinaattori, tekninen johtaja
- 07.04.2025 kunnanjohtaja, hallintojohtaja

2. Sitovien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Kuntastrategia

Kunnan toimintaa tulee johtaa kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 6.9.2021 uuden kuntastrategian, jonka mukaan Soini on sisukkaasti itsenäinen, vauvasta vaariin huolta pitävä ja yhteisöllinen kunta. Kunnassa arki sujuu ja luonto tarjoaa elämyksiä. Tärkeitä ovat erityisesti lapset ja nuoret, joille halutaan tarjota hyvät eväät elämään ja vahvan kotiseutuympäristön, joka kantaa elämässä eteenpäin. Kylät, seurakunnat ja yhdistykset luovat kuntaan sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä, jonka pohjalla on luottamus ja arvostus eri toimijoiden kesken. Yrittäjät ovat kunnan selkäranka ja kunnassa on lupa onnistua.

Painopistealueina:

- elinvoimainen kunta
- sujuva arki Soinissa
- kiinnostava elinympäristö

Strategiasta johdetut valtuustokauden tavoitteet:

- Elinvoimainen kunta
 - o tasapainoinen kuntatalous
 - o ketterä ja nopea päätöksenteko
 - o henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen. Koko henkilöstö osallistuu kehittämiseen
 - o toimivat ja terveet tilat
 - o kuntaa kehitetään yhdessä asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa
 - o kunnan viestintä ja markkinointi ajantasaista, monipuolista ja osallistavaa. Kunnasta viestitään yllätyksellisesti ja positiivisesti
 - o yrittäjiä tuetaan, tarjotaan maksutonta neuvontaa ja edistetään yritysten sijoittumista kuntaan
 - o vireillä olevat tuulivoimahankkeet saatetaan loppuun ja ollaan mukana selvittämässä mahdollisuuksia muiden uusiutuvien energiamuotojen käyttöön
- Sujuva arki
 - o kehitetään jatkuvasti kunnan itse tuottamia peruspalveluita seuraamalla laatua ja asiakaspalautetta
 - o kunnan tuottamat palvelut monikanavaisia ja asiointi sujuu niin lähipalveluna kuin digitaalisesti
 - o yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden kanssa laadun ja palvelun turvaamiseksi
 - o varhaiskasvatus on maksutonta soinnilaisille lapsille
 - o koulussa on pienet ryhmät ja oppilashuollossa panostetaan oppilaiden hyvinvointiin
 - o hyviä tontteja tarjolla rakentajille ja vuokra-asuntojen laatua parannetaan
 - o uudistetaan ranta-asemakaavoja ja edistetään vapaa-ajan asukkaiden mahdollisuuksia muuttaa asunto vakituiseen käyttöön
 - o kehitetään etätyömahdollisuuksia

- Kiinnostava elinympäristö
 - o tunnistetaan kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien tärkeys sosiaalisen pääoman tuojina ja suhtaudutaan positiivisesti erilaisten hankkeiden eteenpäin viemiseen
 - o tuetaan yhdistysten toimintaa tarjoamalla tiloja ja avustuksia
 - o kaikenikäisille kiinnostavia harrastusmahdollisuuksia niin kulttuurin, musiikin kuin liikunnan parissa
 - o tarjotaan mahdollisuuksia matkailuun ja sen kehittämiseen; ylläpidetään ja kehitetään retkeilyreittejä sekä lisätään niiden tunnettavuutta valtakunnallisesti
 - o pidetään ympäristö siistinä ja kehitetään alueiden viihtyisyyttä
 - o ollaan mukana kehittämässä Soinista ilmastoystävällistä kuntaa. Luonto ja ekologisuus ovat tärkeitä teemoja toiminnassa
 - o vapaa-ajan asukkaat ovat tärkeitä ja pidetään heidät mukana kunnan kehittämisessä

Matkailu ja viestintä

Matkailu ja viestintää varten on vuoden 2024 talousarviossa omat määrärahat Vuorenmaa 48.760 €; matkailu ja markkinointi 18.131 € ja luonto- ja erämessujen järjestäminen 4.626 €. Määrärahat toteutuivat alle arvion eli yhteensä 51.711 €. Kustannuspai- kalle kirjattiin kaikki kunnan Vuorenmaan ylläpitämisestä aiheutuneet kustannukset sekä Matkailu- ja viestintäkoordinaattorin palkkakustannukset. Luonto- ja erämessut järjestetään neljännen kerran toukokuussa 2025.

Sivistystoimi

Taloudellisesti sivistystoimi alitti tavoitteessaan ja talousarvio toteutui 393 t€ yli arvion.

Varhaiskasvatustoiminnan sitovana taloudellisena tavoitteena oli kustannukset yhteensä 1.148.416 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat yhteensä 932.837 €. Sitova taloudellinen tavoite alittui 215.580 euroa (18,8 %). Ryhmäperhepäivähoidon lakkauttaminen toi säästöä 34.200 euroa. Varhaiskasvatuksessa on hyödynnetty saatua hanke- rahaa, josta osa siirtyi vuodelta 2023 95.000 euroa. Soinilaisille lapsille on tarjottu maksuton varhaiskasvatus. Lapsiperheitä on tuettu myös järjestämällä maksuton muskari yhteistyössä Alajärven musiikkikoulun kanssa. Muskariin ovat voineet osallistua myös kotihoidossa olevat lapset. Varhaiskasvatuksessa on korostettu Soinin kuntastrategian mukaisesti luonto- ja ympäristökasvatusta sekä ekologisuutta mm. järjestämällä luonto- retkiä lähimetsään.

Perusopetuksen talousarvio 2.456.253 € toteutui 2.274.653 €; alitus 154.600 €. Perusopetuksen osalta saavutettiin kaikki tärkeimmät tavoitteet eli kaikki peruskoulun päättävät oppilaat saivat päättötodistuksen ja jokainen myös jatko-opiskelupaikan. Opetustyö sujui hyvässä ilmapiiressä.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Kirjasto- ja kulttuuritoimen talousarvio 266.539 € toteutui 256.097 €, alitus 10.442 €. Kirjasto on ollut normaalisti auki koko vuoden, omatoimikirjasto on toiminut hyvin. Myös kirjastotoimessa on pystytty hyödyntämään hankerahoitusta.

Liikunta ja hyvinvointi

Liikunta ja hyvinvointi -palvelujen talousarvio 276.079 € toteutui 258.134 €; alitus 17.945 €. Hyvinvointikoordinaattorin 100 % työpanos, jonka työpanos mene kokonaisuudessaan liikunta- ja hyvinvointipalveluihin. Liikuntapaikat pidetään mahdollisimman hyvässä kunnossa, jotta liikuntalajien harrastaminen on turvallista ja mielekästä. Liikuntapalvelut kannustavat kuntalaisia omatoimiseen terveystuokuntaan erilaisten liikuntakampanjoiden avulla.

Nuorisotoimen kustannuksiin sisältyy 60 % nuorisohjaajan palkkauskuluista AVI:lta saadun erityisavustuksen turvin. Vuoden 2024 aikana nuorisotilat saatiin pidettyä auki normaalisti. Viihtyvyyttä on parannettu erilaisilla hankinnoilla nuorten toiveita kuunnellen. Nuorisotiloilla on järjestetty erilaisia teematapahtumia. Nuorisovaltuuston edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana kunnan kokouksissa. Nuorisotoimeen varatuista määrärahasta (88.719 €) toteutui 87.151 €; alitus 1.568 €.

Tekninen toimi

Teknisen toimen tehtävänä on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää kuntaympäristöä.

Teknisen toimen käyttötalousosa toteutui vuonna 2024 talousarvioon nähden hyvin. Talousarvion käyttömenot olivat 1.391.574 euroa ja toteutuma on 1.197.048 euroa eli 194.526 euroa talousarviota pienempi. Määräaikaiset sijaisjärjestelyt ovat alentaneet palkkakustannuksia. Asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet pääsääntöisesti saavutettiin ja taloudellisesti tulos oli paljon ennakoitua parempi.

Rantayleiskaavan ensimmäinen vaihe valmistui.

Yleisten alueiden talousarvio toteutui ali arvion 49,4 %. Kaavateiden kunnossapitoon käytettiin varatuista määrärahoista -13,8 % pitäen sisällään normaalin kesä- ja talvikunnossapidon lumenaurauksineen. Maa- ja metsätilat tuottivat yli odotusten 174,5 %.

Vesihuoltolaitoksen taksat on tarkistettu 1.6.2023 lukien. Vesihuoltolaitoksen tulos oli 654 € arvioitua parempi. Lämpölaitoksen bruttomenot (455.707 €) olivat 99,1 % arvioidusta ja alittuivat noin 4 t€:lla. Kaukolämpöenergian hintaa korotettiin indeksin mukaisesti 1.11.2022 alkaen.

Konsernivalvonta

Soinin kunnalla on kaksi kunnan 100 %:sti omistamaa tytäryhteisöä Soinin Vuokratalot Oy ja Kuninkaanjoen Teollisuuskiinteistöt Oy sekä Kiinteistö Oy Soinin Kombi, josta kunnan omistusosuus on 87,39 %; Kiinteistö Oy Soinin Liikekeskus 93,89 % ja Soinin teollisuustilat Oy 46,25 %.

Tytäryhtiöitten toimintaa ja taloutta seurataan tarkasti.

Investoinnit

Investointiosa on sitova hanketasolla. Investointeihin oli v. 2024 varattu määrärahaa yhteensä 575.000 €; investointien toteutuma on 463.858 €.

Lainakanta

Lainakanta oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 4,564 miljoonaa euroa; asukasta kohti 2.534 €/as. Edellisenä vuonna lainakanta oli 5.571 miljoonaa euroa ja asukasta kohti 2.976 euroa. Kuntien keskimääräinen lainamäärä vuonna 2023 oli 3.368 euroa asukasta kohti. Konsernilainoja vuoden 2024 lopussa oli yhteensä 5,305 miljoonaa euroa, mikä asukasta kohti on 2.953 euroa. Kuntakonsernien keskimääräinen lainakanta v. 2023 on 6.966 €/as. Lainat ja vuokravastuut tunnusluku v. 2024 oli kunnassa 2.573 €/as; kunnissa keskimäärin 4.281 €/as; konsernissa 3.003 €/as, kuntakonserneissa keskimäärin 8.067 €/as. Kunnan lainamäärää on saatu pienennettyä merkittävästi tilikauden aikana.

Talouden tasapainottaminen

Kuntalain 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on konsernitilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 500 euroa tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

tunnusluku	raja-arvo	2024	2023
alijäämä	-1.000 €/as ja edellisessä tp:ssä -500 €/as	3086	2414
vuosikate/poistot	konserni; vuosikatteen ja poistojen suhde alle 80 %	217,69	277,31
tulovero-%	väh. 2,0 %-yks. korkeampi kuin kuntien painotettu keskim. - v. 2020 19,96 %; - 2021 20,01 % - v. 2022 20 % - v. 2023 7,37 % - v. 2024 7,47 %	9,10	9,11
lainamäärä	kuntakonsernin lainamäärä + vuokravastuut ylittää kaikkien kuntakonsernien lainamäärän + vuokravastuiden väh. 50 %:lla - v. 2019; 7084+50 %=10.626 - v.2020; 7480 + 50 %=11.220 - v. 2021; 7681+50 %= 11.521 - v. 2022; 9367+50 %=14.050 - v. 2023; 8067+50 %= 12.100	3003	3423
laskennallinen lainanhoitokate	kuntakonsernissa alle 0,8	2,48	2,24

Soinin hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 asetetut tavoitteet:

Soinin kunnan strategian mukaisesti olemme vauvasta vaariin huolta pitävä ja yhteisöllinen kunta. Etenkin lapset ja nuoret ovat meille tärkeitä, haluamme tarjota hyvät eväät elämään ja vahvan kotiseutuylpeyden, joka kantaa elämässä eteenpäin. Soinin hyvinvointisuunnitelma on rakennettu 2021, missä linjataan Soinin keskeiset hyvinvoinnin terveyden edistämisen painopistealueet, tavoitteet, toimenpiteet ja seurantaindikaattorit.

Hyvinvointisuunnitelmassa käydään läpi neljä keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aluetta, jotka ovat:

- Työ- ja toimintakyky
- Hyvinvoivaa arkielämää
- Elämänlaadun parantaminen ja hyvän mielen peruspilarit
- Yhteisöllinen hyvinvointi

Suurimmat tavoitteemme:

- * työ- ja toimintakyky paranee
- * työkyvyttömyyseläkkeelle jäättäisiin aiempaa vähemmän
- * kulttuuripalveluiden saatavuus kaikenikäisille kuntalaisille
- * omatoimikirjaston palveluiden säilyttäminen sekä kehittäminen
- * sairauspoissaolot vähenisivät koulusta sekä töistä
- * huostaanottojen määrän minimoiminen
- * työkykyisten määrä kasvaisi kunnassamme.
- * kuntalaisten terveelliset elintavat
- * liikunta ja hyvinvointi lisääntyisi
- * yhteen hiileen puhaltamisen kulttuuri säilyy
- * kuntalaisten hyvinvointi
- * palveluiden saatavuus sekä toimivuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistyötä on lähdetty toteuttamaan kunnassa. Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointiraportissa asetettuja tavoitteita on saavutettu pääosin hyvin sekä kunnassa kehitetään uusia toimintamalleja tukemaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

3. Yhteenveto

Vuoden 2024 tilinpäätös toteutui positiivisempana kuin laadittu talousarvio. Erityisen tärkeänä tarkastuslautakunta pitää lainakannan pienentymistä per asukas, vaikka kunnan väkiluku on vähentynyt. **Kriisikuntakriteeristön arvot Soinin osalta parantuivat muilta osin, paitsi vuosikate/poistot. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunta on kuitenkin joka osa-alueella reippaasti raja-arvojen yläpuolella. Virkamiehet ovat hoitaneet työnsä erinomaisesti. Tilinpäätös -ja toimintakertomus on laadittu selkeäksi ja ylitykset ja alitukset on avattu toimintakertomuksessa hyvin.**

Vuoden 2024 alusta uusi kunnanjohtaja sekä hyvinvointijohtaja aloittivat tehtävisään sekä hallintojohtaja aloitti virkavapaan. Virkavapaa jatkuu vuoden 2025 loppuun saakka ja sijaisuusjärjestelyt on hoidettu talon sisäisesti.

Työ- ja elinvoima palvelut siirtyivät kuntien hoidettavaksi vuoden 2025 alusta. Soinin kunta on mukana kuntayhtymä Kympiässä, jota valmisteltiin kymmenen kunnan kanssa yhteistyössä vuoden 2024 aikana. **Tarkastuslautakunta huomauttaa että, työ- ja elinvoima palveluiden siirtyminen kuntien hoidettavaksi lisää kunnan taloudenpitoon epävarmuustekijöitä tulevaisuudessa.**

Kiinteistöveroselvityshankkeen maastokartoitukset saatiin päätökseen vuoden 2024 aikana ja verokertymän odotetaan näkyvän kunnan kassassa tulevina vuosina.

Saatuja hankerahoituksia on siirretty ja käytetty vuoden 2024 aikana. Tarkastuslautakunta katsoo, että tämä on ollut esimerkillistä ennakkointia. Uusia hankerahoituksia kehittämistyöhön on haettu ja saatu huonosta hankehaku tilanteesta huolimatta. **Tarkastuslautakunta katsoo, että hankerahoitusten hyödyntäminen kunnassa on hyvällä tasolla ja kannustaa niiden hyödyntämiseen myös jatkossa.**

Yhtenäiskoulun piha- investointi toteutettiin kesällä 2024. Investoinnilla saavutettiin lisää turvallisuutta ja toimivuutta piha-alueen liikennejärjestelyihin. Yhtenäiskoulun WC-tilojen investointi ei toteutunut urakoitsijan puuttumisen vuoksi. Biotermiinaali-hankkeen valmistelu aloitettiin vuoden 2024 aikana. **Tarkastuslautakunta haluaa mainita, että kunnan ammattimiehet sekä puhdistuspalvelu ovat strategian mukaisesti pitäneet kunnan tilat ja ympäristön viihtyisinä ja puhtaina.**

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan toiminta vuonna 2024 on ollut strategianmukaista. Päätöksenteko on ollut sujuvaa ja viranhaltijat sekä luottamushenkilöt ovat tehneet työtä hyvässä yhteishengessä.

Soini 06.05.2025

Heikki Lehisalo
puheenjohtaja

Suvi Vuorenmaa
varapuheenjohtaja

Juha Salo
jäsen

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 9 pages before this page
Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende